

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Συνδρομή. Έτησια: 'Εν Ελλάδι φρ. 12, ή τη διλλοδαπη φρ. 20 — Αι συνδροματαί δέχονται
ἀπό 1 λανουάρ. Ιχάστ. έτους καὶ εἰς Ετήσια. — Γραφείον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32.

3 Αύγουστου 1886

Τόμος ΚΒ'

ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ ΧΑΛΚΗ

[Συνέχεια· ἔτε προηγούμ. φύλλον.]

Οὐδεμίαν ἔχομεν εἰδῆτιν περὶ τῆς αιτίας τῆς πυρκαϊδεῖς, ἡτις κατέστρεψε τὴν Μονήν, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου κτισθεῖσαν, οὐχ ἡτοῦ εἶνε πιθανώτατον ὅτι οἱ Τοῦρκοι κατά τι εἰς ταύτην συνετέλεσαν. Ὁπωσδήποτε τῆς γηραιᾶς Μονῆς ύψουντο πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰ κατηφῆ ἐρείπια, καὶ μόνον ὁ ναΐσκος τῆς Μαρίας Κομνηνῆς, ὡς ἐκ Θαύματος διασωθεῖς, ἀνεμίμνησκε τὸ λαμπρὸν παρελθόν, ὅτε τῷ 1680 ἀνεκτίσθη μεγαλοπρεπῆς ἐκ βάθρων δαπάναις ἀνδρός, διαδραματίσαντος μέγα πρόσωπον ἐν τῇ πολιτικῇ ιστορίᾳ τῆς Τουρκίας κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, τοῦ ἐπιφανοῦς Ἐλληνος Νικουσίου Παναγιωτάκη, ὃςτις ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος τῶν μεγάλων ἔκεινων Ἐλλήνων διερμηνέων, οἵτινες ἔκτοτε κατέλαβον ύψηλοτάτας θέσεις εἰς τὰ συμβούλια τῆς Πύλης, καὶ εἰς τὰς σχέσεις τῶν Σουλτάνων μετὰ τῶν ζένων κρατῶν, καὶ ἐξ ὧν κατάγονται οἱ σπουδαντικώτεροι οίκοι τῶν σημερινῶν Φαναριωτῶν. Ὁ Παναγιωτάκης ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1613 ὑπὸ πατρὸς τὸ ἐπάγγελμα γουναρᾶ. Νέος ἔτι ἐσπούδασε παρὰ τῷ σοφῷ Μελετίῳ Συρίγῳ τῆς Κρήτης καὶ ἔτυχεν ἀνατροφῆς ἐπιμεμελημένης· ἔμαθε τὴν Τουρκικήν, Ἀραβικὴν καὶ Περσικήν. Ἀποσταλεὶς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Παδούης ἐσπούδασε τὴν Λατινικήν, τὴν Ἰταλικὴν καὶ θετικὰς ἐπιστήμας. Ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ἰμπραΐμ Δ', διερμηνεὺς τῆς ἐν Αύστριᾳ πρεσβείας, διαμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐπὶ 25 ἔτη. Αὐτόθι διὰ τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ ἀπέκτησεν ἔκτακτον φῆμην, καὶ ἐπὶ τῆς διοικήσεως τοῦ γηραιοῦ καὶ διασήμου Κιουπρούλη Ἀχμέτ Πασσᾶ, μεγάλου Βεζύρου τοῦ Μωάμεθ Δ', διωρίσθη μέγας διερμηνεὺς τῆς Υψηλῆς Πύλης, θέσεως ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ἡτις ἔδωκεν αὐτῷ μεγάλην ἔξουσίαν.

'Ανήρ δίκαιος καὶ εὐθὺς κατέστη ὁ τρόμος τῶν δραδιούργων. ἀνεγνωρισμένης δὲ φιλοπατρίας ὡν ὑπῆρξε διαρκῶς δραστηριώτερος ὑπερασπιστής τῆς ὄρθοδόξου ἐκκλησίας. Διὰ τῶν ἐνεργειῶν

τούτου κυρίως ἀπεδόθησαν οἱ "Ἄγιοι Τόποι εἰς τὸν ἑλληνικὸν κλῆρον. Ἐάν οἱ "Ἐλληνες ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἀπελάμβανον εὔνοιάν τινα παρὰ τῆς Υψηλῆς Πύλης, τοῦτο ὄφείλεται εἰς τὸν ἐπιφανῆ ὄμογενῆ αὐτῶν, ὅστις διαρκῶς ἔκτοτε θεωρεῖται ἐν τῶν μεγαλειτέρων ὄνομάτων τοῦ Φαναρίου· οὗτος δὲ ἀληθῶς ἐδημιουργησε τὴν παράδοξον τύχην τοῦ παλαιοῦ τούτου προαστείου τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τῶν Σουλτάνων τῶν δύο τελευταίων ἐκατονταετηρίδων. "Οταν ἐτελεύτησε τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1673 ἐν τῷ Ὄθωμανικῷ στρατοπέδῳ, εἰς παραδουνάθειον χώραν, ὁ Μωάμεθ Δ' ἐκήδευσεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς, τὸ δὲ σῶμά του βαλσαμωθὲν ἐκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ώραιῇ Μονῇ τῆς Χάλκης, ἡν αὐτὸς μετὰ θρησκευτικοῦ ζήλου ἀνωκόδομησε. Τὰ καίκια τῶν πρεσβειῶν πασῶν τῶν δυτικῶν δυνάμεων παρηκαλούθησαν τὴν πομπήν ἐκφορὰν τοῦ ἐκ μικρᾶς οἰκογενείας ἐνδόξου κατασταθέντος ἀνδρός. Ὁ τάφος αὐτοῦ δεικνύεται ἔτι ἐν τῷ προνάῷ τῆς μοναστηριακῆς ἐκκλησίας, φέρων τὸν ῥυθμὸν τῆς θεατρικῆς ταπεινοφροσύνης τῶν χρόνων του. Ὁ ἐπιτύμβιος λίθος ἐφθάρη ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν παρελθουσῶν γενεῶν. Μόλις ἀνεγινώσκονται ὀλίγαι λέξεις ἐκ τοῦ πομπικοῦ ἐπιτυμβίου, γεγραμμένου εἰς τὸ ὑφός τῶν συγχρόνων του, ὅπερ ὅμως περιεσώθη ὑπὸ ἀρχαιοτέρων περιηγητῶν. Διακρίνεται ἔτι τὸ κηρύκειον, τὸ ἔμβλημα ἀξιώματος τοῦ θανόντος. ¹⁾

"Η εἰκὼν αὐτοῦ, ἡν δὲν ἡδυνήθην νὰ ἴδω, ὑπάρχει ἐν τῷ ἐστιατορίῳ τῆς Μονῆς. Εικονίζεται δὲ φέρων τὴν στολὴν τοῦ Μεγάλου Διερμηνέως, ὑψηλού ἀναστήματος, ἔχων βραχεῖαν καὶ ξανθὴν τὴν κόμην, κρατῶν τὴν εἰκόνα τοῦ ναοῦ καὶ προσφέρων ταύτην εἰς τὸν Θεομήτορα.

Μετὰ τὴν πρώτην ἀνακαίνισην, τὸ ἀρχαῖον Μοναστήριον τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, ἀνεγερθὲν ἐκ τῆς τέφρας του, διηῆλθε χρόνους εἰρήνης καὶ κλέους. Τὰ ὄντατα τῶν κατὰ καιρούς ἡγουμένων εὐσέβως ἀνεγράφησαν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως μονογραφίας περὶ Χάλκης, δημοσιεύθεσης ἐν Κωνσταντινούπολει τῷ 1846, σχεδὸν

¹⁾ Τουτέστι βάθειος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὅφεις πτερωτούς, περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους. Σημ. Μεταφρ.

τανῦ δυσευρέτου¹⁾). Κατόπιν μετὰ περίοδον νέαν παρακμῆς, ἡ Μονὴ ἐκ νέου ἀνεκαίνισθη τῷ 1796, χάρις εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν ἑτέρου ἀρχαίου διερμηνέως τῆς Πύλης, ἀναδειχθέντος βραδύτερον ἐπανειλημμένως. Οσποδάρου Μολδοβλαχίας, τοῦ Ἀλεξάνδρου Τψηλάντου, μέλους ἐπιφανοῦς οἰκογενείας κεκτημένης μεγάλην ἴσχυν, ἐπίσης καὶ ταύτης φαναριωτικῆς, εἴς ἡς ἔξηλθον ἄνδρες πλείους τοῦ ἐνὸς ὑπηρετήσαντες καὶ τὴν Ὁθωμανικὴν διπλωματίαν καὶ τὸν ἐλληνικὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα. Οὐ οὐδὲν τοῦτο τὸν ἀγώναν περιπτεῖται. Η Μονὴ τῆς Χάλκης, ἡ Καμαρώτισσα, ὡς ὠνόμαζον ταύτην κοινῶς, πλουσίως ἀνεκαίνισθη καὶ ἐπροκίσθη. Αφιερώθησαν εἰς αὐτὴν ἐκτεταμένα Μετόχια. Ἰδίᾳ δ' ἐγένετο ἰδιοκτήτρια τῆς μεγάλης ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκκλησίας, τῆς καλουμένης Μαρκούτσας, καὶ τῆς γῆσου Πρώτης μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ Μονῶν καὶ κατοικιῶν. Ο Τψηλάντης δὲ τοιαύτας δωρεᾶς προσενεγκῶν διεφύλαξεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους τὴν καθολικὴν ἐφορίαν καὶ ἐπιστασίαν τῆς Μονῆς καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἡγούμενων. Ἄλλ' ἀπὸ τῆς τρίτης ταύτης ἀνακαινίσεως, ἡ περικαλλῆς Μονὴ διῆλθε διὰ πολλῶν περιπτειῶν. Ἐπὶ τῶν ἀγώνων τῆς ἐλληνικῆς παλιγγενεσίας τῷ 1821 ὑπέστη ὅλας τὰ βιαιοπραγίας τῆς ἀγρίας καταπίεσεως τῆς Ὁθωμανικῆς κυβερνήσεως, ἥτις λυσσωδῶς ἐζήτει νὰ καταστείῃ καὶ τὰς ἀφανεστέρας συμπαθείας. Ο ἡγούμενος αὐτῆς (Γαλακτίων Κρῆς Σ. Μ.) καταδιωχθεὶς, ἐσώθη καταφυγὸν εἰς τὴν ἄγγλικὴν πρεσβείαν. Τῷ 1828 ἐπὶ τοῦ ῥωσοτουρκικοῦ πολέμου ἡ Μονὴ ώρισθη ὡς κατοικηθήριον τῶν ῥώσων αἰχμαλώτων, ἐξ ὧν πολλαὶ ἐκατοντάδες ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐνταῦθα συνηθροίσθησαν. Υπὲρ τοὺς τριακοσίους δὲ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς πεύκας καὶ τὰς ἐλαίας τῆς γῆσου. Ολίγα βήματα πόρρω τῶν σημερινῶν κτιρίων, χώρος περίκλειστος ὑπὸ πιθηρῶν κεγκλιδῶν καὶ δενδρόφυτος δεικνύει τὴν ὑστάτην κατοικίαν τῶν δυστυχῶν ἐκείνων θυμάτων τοῦ αἰώνιου ἀνατολικοῦ ζητήματος. Μαρμάρινος ἄγγελος λευκὸς ὑψών σταυρόν, καὶ σφίγγων τὸ ἐμβλημα τῶν Τσάρων ἄγρυπνος φυλάττει ἐπὶ τῶν ἀφανῶν ἐκείνων λειψάνων, ἐν οἷς μόνον τὰ ὄνδρατα τῶν ἀξιωματικῶν εἶνε κεχαραγμένα ἐπὶ λιθίνων ἀναγλύφων.

Τῷ 1831 ἡ Μονὴ τῆς Χάλκης ὑπέστη τε-

λευταίαν σπουδαίαν μεταμόρφωσιν, συσταθείσης ἐν ταύτῃ τῆς μεγάλης ἐμπορικῆς σχολῆς τοῦ ἐλληνικοῦ φροντιστηρίου διευθυνομένου ὑπὸ πεπαιδευμένου "Ελληνος ἐκ Τραπεζοῦντος τοῦ Κ. Ξανθοπούλου, τῇ φροντίδι γενναιοδώρων καὶ φιλοπατρίδων Ἑλλήνων. Εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο, τὸ ἀκμάζον, φοιτῶσι 400 μαθηταὶ ἐλθόντες ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ἐκ τοῦ βάθους τῆς Καππαδοκίας καὶ τοῦ Πόντου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀποικιῶν τῆς Μασσαλίας καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, διδασκόμενοι ὑπὸ διδασκάλων εὐπαιδεύτων καὶ ζηλωτῶν τῆς προόδου. Οὐδεὶς τόπος εἶναι προσφορώτερος εἰς τὴν παιδευσιν πολυαριθμῶν γένους ὃσον ἡ εὐρύχωρος αὔτη οἰκοδομὴ ἐν μέσῳ τῆς εὐφροσύνου σιωπηλῆς ἐρημίας. Ἐπισκεψίες εἰς τὸ ἀρχαῖον Μοναστήριον, ὅπερ τελευταῖον αὐθίς ἀνεκαίνισθη καὶ ηγρύνθη δαπάναις τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ Ζαφειροπούλου, κινεῖ ζωηρὸν διαφέρον. Ο ναΐσκος τῆς Μαρίας Κομνηνῆς ἐσταται ἐς ἀεὶ ἔκει ἀνέπαφος ἀναπολῶν εἰς τὴν μνήμην τοῦ θεατοῦ συγκινητικὰς ἀναμνήσεις. Αἱ ἀφιερωτικαὶ ἐπιγραφαὶ, αἱ ἀνευρεθεῖσαι ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου δυστυχῶς ἐξηφανίσθησαν, ἀλλὰ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς Μονῆς σώζονται πλούσια ἵερὰ κειμήλια, ἄγια λεῖψανα, σταυροί, δισκοπότηρα, εὐαγγέλια, εἰκόνες, ἐν μέρει δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Τψηλάντου, ἐν μέρει ὑπὸ προγενεστέρων χριστιανῶν. Η βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς περιέχει ἔτι, καὶ τοι πολλάκις ἐκ ταύτης ἐδόθησαν ἀσυνέτως δῶρα καὶ ἐγένετο διαρπαγὴ βιβλίων, πολλὰ σπάνια καὶ πολύτιμα χειρόγραφα, ἐν οἷς καὶ σπάνια ἔντυπα, ὑπὲρ τὰ 150, ὃν ἐν τῇ Θ' ἐκατονταετηρίδος σπουδαιότατον.

Ἐν τῷ ναῷ δὲ καὶ τοῖς πέριξ εἶναι τεθαμμένοι πολλοί, ὃν οἱ ἐπιτύμβιοι λίθοι πολλαχοῦ ἀναφέρουσιν ὄνοματα περιφανῶν ἀνδρῶν, ἐν οἷς, πλὴν τοῦ Παναγιωτάκη, πολλῶν πατριαρχῶν τῆς ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, τελευτησάντων κατὰ τὸν παρελθόντα αἰώνα, ὡς τοῦ Τιμοθέου ἀποθανόντος τῷ 1622, τοῦ Κρητὸς Κυρίλλου Α', πεντάκις πατριαρχεύσαντος μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1622 καὶ 1641, ἀπαγγονισθέντος καὶ ριφθέντος εἰς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰμπραΐμ, τοῦ Παρθενίου Β' ἀπαγγονισθέντος τῷ 1656 ἐπὶ τοῦ Μωάμεθ Δ', τοῦ Παρθενίου Γ' σφαγέντος μετὰ τρία ἔτη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Σουλτάνου, τοῦ Καλλινίκου Β' ἀποθανόντος τῷ 1702, τοῦ Γαβριὴλ Γ' τῷ 1707, τοῦ Παϊσίου τῷ 1756. Απειράριθμοι δὲ τάφοι ἡγούμενων κεῦνται περὶ τοὺς τῶν ἀρχηγῶν τούτων τῆς Εκκλησίας.

Εἰς ἀπόστασιν μικρὰν ἀπὸ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου, οὐ μακρὰν τοῦ ῥωσικοῦ κοιμητηρίου κεῖται τάφος, ἐνέχων ῥωμαντικὸν διαφέρον. Εκπλήσσεται τις δὲ ἀνευρίσκων αὐτὸν ἐνταῦθα ὄλως ζένον τῶν ἀναμνήσεων τοῦ γηραιοῦ Βυζαντίου. Εἰ-

1.) Οὗτος εἶναι, ὑποθέτομεν, ὁ Βαρθολομαῖος Κοιτλουμουσιανὸς γράφας ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὸν Κοιτλουμουσιανὸν δὲ ἡ εἰκὼν τοῦ Παναγιωτάκη ὑπῆρχε ποτε ἐκεῖ ἐν τῷ ἐστατορίῳ, ἀλλὰ σήμερον δὲν ὑφίσταται. (Σελὶς 26.) Ο Schlumberger γράφει δὲτε εἰχε τὴν κόμην ὁ Νικούστης βραχεῖαν καὶ ἐανθήν, ὁ Κοιτλουμουσιανὸς δὲ τὸν πώγωνα, τὴν ὑπῆρην. Σημ. Μεταφρ.

ΔΟΥΒΡΟΦΣΚΗΣ

Διήγημα Α. Πούσκιν.— Μετάφρ. ἐκ τοῦ ρωσικοῦ.

Συνέχεια· ὡς προηγούμ. φύλλον.

εὶς δὲ οὐτος τάφος πρεσβευτοῦ Ἀγγλου τοῦ Σίρι Εδουάρδου Βάρδωνος, τοῦ δευτέρου ἀποσταλέντος ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Υψηλὴν Πύλην.

Αὐτὸς δὲ ἔκλαμπρότατος καὶ γαληνότατος ἦταρ τῆς βασιλίσσης τῶν Ἀγγλων, ὡς ἀναφέρει τὸ ἐπιτύμβιον τὸ λατινικὸν (Eduardo Bardoni, illustrissimo ac serenissimo Anglorum Reginae oratori), ἀντεπροσώπευε τὴν μεγάλην Ἐλισάβετ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ Ἀμουράτῃ Γ', καὶ Μωάμεθ Γ'. Συνώδευσε δὲ τὸν τελευταῖον τοῦτον εἰς τὴν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐκστρατείαν τῷ 1596, καὶ παρευρέθη ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἀγρίας (Erlau) ἐν τῇ Ἀνω Οὐγγαρίᾳ καὶ τῆς Κανίσσης ἐν Κροατίᾳ, ὅπου δὲ δούξ τοῦ Μερκέρ διεκρίθη ἐπ' ἀνδρείᾳ ἐν ταῖς τάξεσι τῶν Χριστιανῶν. Ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν δένεος διπλωμάτης ἡσθένησεν ἐκ στηθικοῦ νοσήματος, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς πανώλους, ἢτις ἡρήμωσε τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ ἢτις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ προσέβαλε 17 ἡγεμονίδας ἀδελφᾶς τοῦ Σουλτάνου καὶ πολυαριθμούς δούλων αὐτῶν, καὶ ἢτις ὑπῆρξεν ἡ καταστρεπτικωτέρα τῶν ἐνσκηψασῶν ποτε ἐπιδημιῶν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἄλλως τόσον γόνιμον εἰς τοιούτου εἶδους συμφοράς. Ἡ σιγὴ τοῦ θανάτου, ἢτις ἐπεκράτει τότε εἰς τὴν ἀπέραντον αὐτὴν πρωτεύουσαν, διεταράσσετο μόνον ὑπὸ τῶν κανονοβολισμῶν τῶν διπτομένων εἰς δλους τοὺς λιμένας πρὸς καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος. Ὁ Βάρδων σφόδρα ἀσθενῶν παρήγγειλε νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Χάλκης, ὅπου δὲ ἦρη ἵητο καθαρότερος. Ἀλλὰ δὲν ἀνέλαβε ποσῶς καὶ ἀπεβίωσε κατὰ μῆνα Ιανουάριον του 1597, ἐν ἡλικίᾳ 35 ἔτων. Ἐνεταφίασαν δὲ αὐτὸν παρὰ τὸν ναὸν πρὸ τῆς πυρπολήσεως τῆς Μονῆς. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀνακαίνισιν δαπάναις τοῦ Ὅψηλάντου, τὸν ἐπιτάφιον λίθον, τὸν ἐνεπίγραφον, ἀδεξίως μετεχειρίσθησαν οἱ οἰκοδόμοι εἰς τὴν οἰκοδομήν, ὅλιγον προσέχοντες εἰς διπλωματικὰς ἀρρότητας καὶ διεθνεῖς ὑποχρεώσεις, καὶ ἐνευλαβῶς ἔθεσαν τὸν λίθον ὑπεράνω μιᾶς τῶν πυλῶν τῆς Μονῆς, ἐξ ἣς αὐθις μετεφέρθη καὶ ἐτέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ διπλωμάτου Ἀγγλου, οὐτινος τὰ ἐμβλήματα, τρεῖς κεφαλαὶ ἐλάφου, εἴνε γεγλυμέναι ὑπεράνω τῆς καλῶς διατηρουμένης ἐπιτύμβιου ἐπιγραφῆς.

("Ἐπεταί τὸ τέλος).

Μετάφρασις Α. Μ.

"Ἔνα ἡ βιομηχανία ζήση καὶ ἀναπτυχθῆ εἰς ἔθνος τι, ἕνα ἡ ἐργασία ἀποδῆ γόνιμος καὶ δυνατή, ἕνα οἱ ἐργάται ἐλευθέρως ποιῶσι χρῆσιν τῶν δυνάμεων αὐτῶν καὶ τῆς δεξιότητος, οἱ κεφαλαιοῦσι, οἱ γαιοκτήμονες τῶν κεφαλαίων αὐτῶν καὶ τῶν κτήσεων, ἕνα τὸ κεφάλαιον μορφωθῆ ἀπαιτεῖται πρὸ παντὸς ἀσφάλειας. Τοῦτο μαρτυρεῖ τριγύνωτατα ἡ πείρα τῶν χρόνων καὶ δλων τῶν τόπων.

Ο Βλαδίμηρος ἐπλησίαζεν εἰς τὸν σταθμὸν ἐκεῖνον ὅποθεν ἐμελλε νὰ στραφῇ πρὸς τὸ χωρίον του. Ἡ καρδία του ἦτο πλήρης θλιβερῶν προαισθημάτων ἐφοβεῖτο μὴ δὲν ἥθελεν εὕρη τὸν πατέρα του ζῶντα, καὶ ἐφαντάζετο τὴν πλήρη μελαγχολίας ζωὴν, ἢτις ἀνέμενεν αὐτὸν εἰς τὸ χωρίον ἀφάνεια, λειψανδρία, πτωχεία, καὶ φροντίδες περὶ πραγμάτων, περὶ ὃν οὐδεμίαν εἶχε πειραν, ίδου τί ἐσκέπτετο ὅτι τὸν ἀνέμενεν. Φθάσας εἰς τὸν σταθμόν, ἐξήτησε νὰ μισθώσῃ ἵππους, ἀλλ᾽ ὁ σταθμάρχης, μαθὼν ποῦ διευθύνετο, τῷ ἐγνωστοποίησεν, ὅτι ἵπποι δι' αὐτὸν εἶχον σταλῆ πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἀπὸ Κηστενγέφκαν. Μετ' ὅλιγον ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του ὁ γηραιός ἀμαξηλάτης Ἀντώνιος, ὅστις ἄλλοτε ὠδήγηε τὸν μικρὸν Βλαδίμηρον εἰς τὸν σταῦλον, καὶ ἐπεμελεῖτο τοῦ μικροῦ του ἵππου. Ὁ Ἀντώνιος ἐδάκρυσεν ιδὼν αὐτὸν, τὸν προσεκύνησεν ἔως ἐδάφους, τῷ εἶπεν ὅτι δέ γέρων αὐθέντης του ζῆ ἀκόμη, καὶ ἐτρέξε νὰ ζεύξῃ τοὺς ἵππους. Ο Βλαδίμηρος δὲν ἐδέχθη τὸ προταθὲν αὐτῷ πρόγευμα, ἀλλ᾽ ἀμέσως ἀνεχώρησε. Ὁ Ἀντώνιος ὠδήγηε τοὺς ἵππους διὰ πλαγίων ὁδῶν, ἥρξαντο δὲ συνδιαλεγόμενοι.

— Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, Ἀντώνη, τί ἔχει ὁ πατέρας μου μὲ τὸν Τρογεκούρωφ;

— Ποιὸς ξέρει, Βλαδίμηρο; Ἀνδρεῖτζ· λένε πῶς δὲ ἀφέντης δὲν ἐσυμφώνησε μὲ τὸν Τρογεκούρωφ, καὶ αὐτὸς ἐδώκε εἰς τὸ δικαστήριο—ἀγκαλλὰ καὶ μόνος του κάμνει συχνὰ διτι θέλει. Δὲν εἶνε ἐδική μας δουλειὰ ν' ἀνακάτονόμαστε, μὰ ἀδικα, μὰ τὸν Θεό, δ πατέρας σας ἐναντιώθηκε τοῦ Τρογεκούρωφ· γιατὶ τ' αὐγὸ ἀν κτυπήσῃ τὴν πέτρα, τ' αὐγὸ θὰ σπάσῃ.

— Λοιπόν, ὡς φάίνεται, αὐτὸς δὲν Τρογεκούρωφ, κάμνει ἐδῶ διτι θέλει.

— Σωστά, ἀφεντικό· τὸν πάρεδρο δὲν τόνε λογαριάζει γιὰ τίποτε καὶ δὲν αστυνόμος εἶνε 'ς τὸ χέρι του· δλοι οἱ μεγάλοι τὸν προσκυνοῦνε· μὰ νὰ πῆ καὶ κανεῖς, ψωμὶδα 'ς τὸ μοναστῆρι, καὶ καλογέροι δσδι θέλεις.

— Ἀληθέει διτι μᾶς παίρνει τὰ κτήματά μας;

— "Αχ! ἀφεντικό, καὶ μεῖς τ' ἀκούσαμε. Νά, δὲν κανδηλανάφτης τῆς Ποκρόφσκας εἰπε μιὰ μέρα εἰς τὰ βαφτίσια τοῦ δημογέροντά μας: «Φτάνεις σας πλειὸ τὸ γλέντι, καὶ γρήγορα δὲν Τρογεκούρωφ θὰ σᾶς μαζέψῃ τὰ λουριά»· καὶ δὲν Νικήτας δ σιδερᾶς τοῦ ἀπεκρίθηκε: «Σώπα Σακέλιτζ, ἀδικα πικραίνεις τὸν σύντεκνο, καὶ συγχύζεις τοὺς φίλους· ἄλλος εἶνε δὲν Τρογεκούρωφ καὶ ἄλλος δὲν Δουβρόφσκης, μὰ δλοι μᾶς πάλι εἴμαστε τοῦ Θεοῦ